

Zircz Péter
(1927–1999)

1999. január 11-én elhunyt Zircz Péter, az Országos Széchényi Könyvtár egykori főigazgató-helyettese. 1984. június 30-ai, hirtelen nyugdíjba vonulása után – melyre betegsége kényszerítette – visszavonult, csendben, könyvei között élt egy kedves budai faluban: Budajenőn. Ott nyugszik a budajenői temetőben immár, 1999. január 18-án temették.

Hivatalaiban, munkahelyein alig maradt utána személyes sorsáról szóló dokumentum, pedig nem kevés helyen és nem keveset dolgozott. A Pozsonyban született, a háború befejezése után ott érettségizett fiatalemberre nem sok jó várt az akkori Csehszlovákiában. Onnan menekült Magyarországra, mindenképpen tanulni szeretett volna, először orvosnak, majd jogásznak készült, mezei joghallgató volt, tanulmányai mellett már húsz éves korától dolgozott. Volt a Magyar Áttelepítési Kormánybizottságnál, itt kiváló szlovák nyelvtudását hasznosították. Dolgozott az Építésügyi Minisztériumban, az Építéstudományi Intézetben, az Építőanyagipari Minisztériumban, az Építésügy Tájékoztatói Központban, ezeken a helyeken ő alakította ki a dokumentációs szolgálatokat, ezek a feladatok vitték a könyvtárügybe és kötelezték el végérvényesen. Több mint hat esztendeig volt a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem Központi Könyvtárának igazgatóhelyettese. Sokat köszönhet neki az egyetemi könyvtár: a szolgálat, a szolgáltatási készség sokirányúságára, annak minden szépségére az ő kezdeményezésére figyeltek fel kollégái. Ő is szerette a várost: Örök életemben hálás vagyok Miskolcnak, neki köszönhetem egyik nagy «kalandomat», irodalmi próbálkozásaimat – vallotta egy öninterjúban, 1977-ben [OSZK Híradó, 1977. 1–3. sz.]. A Napjaink című irodalmi és kulturális havilapnak nem csak rovatvezetője, hanem szinte mindenese volt; írt színházi kritikákat, szociográfiát, műfordított szlovák, cseh, lengyel és orosz nyelvből. Sok fiatal pályakezdő szerzőt ő mutatott be a város irodalomértő közönségének. Miskolcon kötetei láttak napvilágot, foglalkozott a város művelődéstörténetével, sajtótörténetével. Otthon volt valóban Miskolcon, haláláig jó szívvel gondolt vissza az ott töltött évekre.

A műszaki egyetem könyvtárát hat év után mégis odahagyta, mert új kihívásokat keresett. Ekkor került a Művelődési Minisztérium Könyvtári Osztályára, nyolc évet töltött ott különböző beosztásokban. 1977. február 1-jén nevezték ki az Országos Széchényi Könyvtár főigazgató-helyettesévé. A központi szolgáltatások ügyében és a könyvtár fejlesztési kérdéseiben dolgozott sokat és látott nagyon messzire. Valójában csak közvetlen munkatársai tudják és néhány ránk maradt kéziratból, munkaanyagból ismerhető meg milyen korszerűen, az akkori magyar viszonyokat messze megelőzve gondolkodott a Nemzeti Könyvtárról, a Magyar Nemzeti Bibliográfiáról és a gépesített MNB-rendszer továbbépítéséről, a tároló könyvtári feladatokról. Az ő munkálkodása, szervező készsége teremtette

meg a lehetőséget a Magyar Könyvészet 1921–1944 hatalmas ciklusbibliográfia kiadására, a Nemzeti Periodika Adatbázis számítógépes változatának a létrejötte is neki köszönhető.

Hosszan sorolhatnánk cikkeit, hozzászólásait, nagyobb tanulmányait, melyek máig a szolgálat korszerű felfogásáról tanúskodnak. Pályája utolsó kalandjának szánta a Nemzeti Könyvtárat, hirtelen jött betegsége rövidre szabta ezeket az éveket. Korai nyugdíjba vonulása után hetente egyszer bejárt az Új Könyvek szerkesztőségébe, s csak a szerkesztőség munkatársai tudják, hogy az anonim recenziók közül melyek kerültek ki a keze alól. Sokat olvasott, élete utolsó évéig írta kitűnő, színes könyvismertetéseit. Kevés barátja volt, de sokan szerették és még többen becsülték fáradhatatlan munkálkodásáért. A Budajenőn töltött években a nagy család, a falu öregjei és fiataljai vették körül szeretettel. Munkatársa volt a Kismutató című lapnak, mely a falu életéről ad számot a helybelieknek; a IV. évfolyam 14. számában (1999. 1. szám) vettek tőle búcsút szerkesztőtársai. Sírjánál az Országos Széchényi Könyvtár munkatársai nevében Szűcs Jenőné emlékezett rá.

Zircz Péter sorsában benne volt nemzedékének minden megpróbáltatása és minden öröme.

Győri Erzsébet

A magyar Maurois

*Meghalt Hegedűs Géza
(1912–1999)*

Elsőre talán nehezen lehet Hegedűs Gézát és André Maurois-t egy szintagmába összehozni, közelebbi vizsgálódás azonban verifikálni látszik ezt az ötletet. André Maurois ugyan világhírű francia író volt, az Academie Française, vagyis a halhatatlanok tagja, kora egyik legnépszerűbb, ám a szuperelit szellemek által is megsüvegelt írója, míg Hegedűs Géza Kossuth-díjat sem kapott, és bár népszerű volt, nemhogy a szellemi elit, de még az átlag irodalmi közvélekedés sem tartotta „jelentős” (pláne nem nagy) írónak. Mégis számos közös vonásuk van, és nem egy szempontból egyenrangú alkotókról van szó. Szóval arról, hogy hogy Hegedűs volt a magyar Maurois.

Hegedűs Géza – nem véletlenül volt egyik legkedvesebb írója – Jókai módjára ontotta a könyveket. Nílusi termékenységgű volt, ám nemcsak mennyiségileg, hanem műnem, műváltozat tekintetében is. Lehet, sőt bizonyos, hogy nagy regényt nem írt (talán önéletrajzi regénye a kivétel, egyébként Maurois legjobb műve is regényes önéletrajza), ám annál több olyant, amely nemzedékek számára jelentette és jelenti (sőt fogja jelenteni) a bevezetődést a művelődéstörténetbe, a történelembe és az irodalomtörténetbe. Ebben a műfajban – nem túlzás a szó – zseniális volt. Kiskamaszok számára a legjobb bevezetés az antik görögségbe és latinításba, sőt az egyiptológiába nyilvánvalóan a *Milétoszi hajós*, az *Előszó a hősköl-*

teményhez és *Az írrok és a fáraó* volt és marad. E tényből sokan talán arra következtetnek, hogy tehát a felnőttek számára nem ő a propedeutika. Pedig dehogy-nem. Magyar nyelven jobb olvasmányt kínálni az antikvitás megértéséhez, a görög mítosz és polisz világához – Tőkei zseniálisan egyoldalú és egyoldalúan lángelméjű traktátusát, valamint Németh György frissen megjelent polisz-monográfiáját véve csak ki az összehasonlításból – aligha lehet, mint Hegedűs könyvét, *A végzet sógorát*. De csak a legnagyobbakkal (pl. Szabó Árpád Szophoklész-könyvével vethető össze Hegedűs Aiszkhülosz-könyve is, amelyet bizonytalannal nem túl-zás Reinhardt nagy klasszika filológiai műveihez hasonlítani. Hogy irodalom-történeti esszéinek és elemzéseinek hatalmas korpuszában található bőséggel vázlatos, elnagyolt, túllontúl népszerűsítő, sőt összezsapott dolgozatok és portrék is szép számmal, nyilvánvaló. De hogy nem egy szerzőről, például az érdemén leg-feljebb az abszolút irodalmi hallású Gyergyai Albert által becsült Heltai Jenőről az alapművet Hegedűs írta, kétségtelen. Amint az is, hogy a nemzetközi Shakespeare-irodalomból is messzire kiviláglik, és legfeljebb Knight Shakespeare-esszéi-hez hasonlítható Hegedűsnek A velencei kalmárról szóló analízise (Eörsi István bámulatát is kivívta, pedig ő aztán igazán nem kedvelte Hegedűs Gézát).

De – kamaszok és felnőttek számára egyaránt – ő világitotta meg talán leg-jobbban az angol forradalom mibenlétét is (Miltonostul, restaurációstul stb.) a *Vasbordájú szentek*ben. Ő magyarázta el – a hiperkritikus Szerdahelyi István szerint is legjobban, Vas István által is megcsodáltan – a magyar verstan kérdéseit is stb. A hatalmas életműben tallózva, a nem kevés ocsú közt ragyogó darabok sokasága található és találandó. Az életmű feldolgozására, igazi értékelésére azonban eddig kísérlet sem történt.

A mi számunkra, könyvtárosok számára persze azért fontos Hegedűs Géza személye és életműve, mert kollégánk volt. Információk, tudásanyagok és könyvek, olvasmányok közvetítője, jószerivel minden hazai könyvtár legalább egyszeri (de inkább vissza-visszatérő) látogatója, a könyvtárosok és a könyvtárak önzetlen barátja és propagálója. És megmutatója annak, hogy mi az igazi műveltség, mi az igazi otthonosság irodalomban és történelemben, kultúrában és a könyvek világában. Amikor, egy tévébeugrás kapcsán – zsúrielnöknek kellett lennie a hirtelen megbetegedett állandó elnök helyett – a stáb a kérdésekre adott-adandó válaszok hatalmas paksamétáját nyomta Hegedűs kezébe, aggódván, hogy lesz-e módja egy óra alatt áttanulmányozni a tudós puskákat, Géza bácsi (mindenki így hívta), csak legyintett. Amit ti össze tudtatok állítani, azt biztos tudom én fejből. Valóban tudta, nem nagyképűsködött.

De, amiként Maurois, aki szintén nagy volt az irodalomkritikában, az irodalmi és történelmi esszéiben, a korok és kultúrák közt megtalálható (vagy megteremtendő) kapcsolatok és összefüggés-háló felmutatásában, Hegedűsnek is meg-volt a képessége arra, hogy anonim legyen. Világraszóló felfedezéseit, csak ritka kevesek által felismert és értékén becsült meglátásait, Maurois módján úgy adta elő, úgy terjesztette és propagálta, mint kézenfekvő közkinccset, természetes és mindenki által ismert-tudott valamit. Szó sem volt nála prioritásvitákról, önhivatkozásokról, arra való utalásokról, hogy ezt és ezt, itt és itt én mondtam ki először, én láttam meg először. Vagyis, a szó mélyebb igazi értelmében könyvtáros volt ő. Most pedig a mi halottunk, akit – stílszerűen – anonim módon kell és érdemes követnünk, a magunk módján reprodukálnunk. (VK)

Az Informatikai és Könyvtári Szövetség hírei

Az Informatikai és Könyvtári Szövetség Megyei Könyvtári Tagozata április 14–15-én tartotta ülését Szegeden, a Somogyi-könyvtárban. Az ülésen a tagozat elfogadta a négyéves munkáról készített beszámolót, foglalkozott az IKSZ közgyűlésének előkészítésével és megvitatta a jelöléseket. Ezután a jogszabályalkotás pillanatnyi állásáról tájékoztatták a megyei könyvtárak vezetőit a minisztérium munkatársai. A frankfurti könyvvásárra készülő könyvtári CD-ROM-ot vitatták meg a kollégák, végül pedig az NKA pályázatairól esett szó.

A képviselő-testület április 22-én ült össze az MTA Könyvtárában. Az ülés napirendjén a tisztújító közgyűlés előkészítése szerepelt, valamint az aktuális feladatokat beszéltek meg a képviselők.

A jelölőbizottság elnöke beszámolt a választások előkészítéséről. A demokratikus lebonyolítás érdekében minden tagkönyvtár felkérést kap arra, hogy állítson jelölteket a tisztújításra. A beérkező jelöléseket a jelölőbizottság fogja értékelni, és ezek alapján állítja össze a szavazólistát.

Az 1999. évi tagdíjakról tárgyaltak ezután a kollégák.

Ezt követően az MKE-vel közösen benyújtandó díjalapítási javaslat végleges szövegéről beszélt a testület. Az elképzelések szerint *A Magyar Könyvtári Kultúráért* nevű kitüntetést a kiemelkedő szakmai munkáért osztanák ki az arra érdemes könyvtárosoknak és a könyvtárért tevékenykedőknek.

A könyvtárak, illetve a szövetség tervezett szereplése a frankfurti könyvvásáron volt a következő téma. A képviselők úgy döntöttek, hogy a szövetség egy bemutatkozó anyagot készít erre az alkalomra, és két testületi taggal képviselteti magát a rendezvényen.

Végül a kollégák megvitatták az NKA pályázati kiírására benyújtani kívánt pályázatokat.

Az IKSZ Könyvtárak az európai integrációért című konferenciasorozatának újabb két rendezvénye zajlott le nagy sikerrel: április 21-én Pécsen, a Művészetek Házában, május 6-án pedig Szombathelyen, a Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskolán. Az utolsó rendezvény május 31-én kerül sor, a debreceni Kosuth Lajos Tudományegyetemen.

A Katona József Könyvtárban befejeződött az első magyarországi hároméves projekt a könyvtárügy területén, amely a British Council és a Magyar Ösztöndíj Bizottság támogatásával, az IKSZ szervezésében a könyvtárak minőségbiztosításával foglalkozott. Ilyen szempontból is, és az elért jelentős eredmények tekintetében is ez a projekt úttörő jelentőségű volt.

A program befejezéséként az IKSZ kétnapos országos szakmai konferenciát szervezett, ahol a résztvevők beszámoltak az elvégzett munkáról. A megjelent több mint száz könyvtári szakember az előadásokat követő konzultációkon értékelte a projekt eredményeit, azt a hatást, amit ez a három év a Katona József Könyvtáron túlmenően az egész hazai könyvtárügyre gyakorolt.

Lezárva: 1999. április 23.

88. szám

Megjelenik: általában 30 nap alatt. A szervezeteknek és a központi testületi tagoknak küldjük: a megjelenés után három napon belül.

Egyesületi élet

Tanácsülés, 1999. március 24. – A napirenden a folyó évi munkatervi feladatok véglegesítése szerepelt.

Elnökségi hírek

Új főtitkár – Az elnökség levélszavazással hívta be Koreny Ágneszt a megüresedett elnökségi tagsági helyre. A levélszavazást követően külön szavazással megválasztotta az egyesület főtitkárává.

Elnökségi ülés, 1999. március 10. – A pápai vándorgyűlés szervezési és előkészítési munkálatainak megbeszélésére és a konkrét további feladatok tisztázására került sor. Hermann István megköszönte az eddigi segítséget. Az elnökség javaslatot készített a plenáris és szekció ülésekre készülő közös call for papers-re és a tematikus ülésekre. A vándorgyűlésen a korábbiakkal azonos kedvezményeket kapnak a nyugdíjasok és a diákok. Az elnökség elfogadta az 1999. évi munkatervet. A költségvetés a bevételeknek megfelelően módosulhat.

Közérdekű hírek

Az EU XII. Fifth Framework Programme dokumentációját megküldték a titkárságra. Az érdeklődők számára hozzáférhető az OSZK–KMK-ban a szakkönyvtárban.

Mi történt a szervezetekben?

Az MKE Közkönyvtári Egylet vezetősége átmenetileg megbízta Horváthné Jakubecz Ilonát (FSZEK) az ügyvezető elnöki tisztt ellátásával. Erre azért került sor, mert Bartos Évát korábban az MKE Tanácsa elnökévé választották meg.

Pénzügyek

A szakmai programok támogatására későbbi időpontban ír ki pályázatot az MKE elnöksége.

Lezajlott rendezvények

Bibliográfiai Szekció – Az MKE Bibliográfiai Szekciója 1999. március 30-án szekció ülést és szakmai rendezvényt tartott az OSZK-ban.

Hajdú-Bihar Megyei Szervezet – Az MKE Hajdú-Bihar Megyei Szervezetének tagjai februárban a MOKKA-val és az ODR-rel ismerkedtek műhelyfoglalkozás keretében. Márciusban Debrecen alpolgármesterének a város kulturális helyzetéről szóló tájékoztatóján vettek részt, valamint ellátogattak a Debreceni Irodalmi Múzeumba, ahol a gyűjtemény megtekintését követően a helyi Lokálpatrióta Egyesület képviselőjével beszélgettek.

Kisalföldi Könyvtárosok és Könyvtárak Egyesülete – A Kisalföldi Könyvtárosok és Könyvtárak Egyesülete és a Kiszalud Károly Megyei Könyvtár továbbképzést és szakmai konzultációt szervezett március 25-én 14 órakor községi és iskolai könyvtárosok részére „Hogyan tovább; a NAT és a könyvtári törvény” címmel. Előadók Homor Tivadar könyvtárostanár és Tuba László a KMKK igazgatója voltak.

Műszaki Könyvtáros Szekció – Március 29-én „Újdonságok az OMIKK-ban” címmel tartott rendezvényt az MKE Műszaki Könyvtáros Szekciója.

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szervezet – A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szervezet 1999. március 10-én szakmai továbbképzést szervezett. Bariczáné Rózsa Mária „A kulturális törvény végrehajtásának eddigi tapasztalatairól, illetve a követő jogszabály-tervezetekről”, Dr. Tóth Elek „A közkönyvtárak telematikai fejlesztési stratégiája” témakörben tartott előadást.

Társadalomtudományi Szekció – 1999. április 13-án „A retrospektív katalóguskonverzió eddigi eredményei és a jövő útjai az NKA-támogatásban részesült könyvtárakban” címmel tartott rendezvényt az MKE Társadalomtudományi Szekciója az OSZK-ban.

Előkészületben...

Olvasószolgálati Szekció – Elektronikus Könyvtár Szekció – A tavaszi továbbképzés Kiskunhalason, a Városi Könyvtárban lesz. Időpontja: 1999. május 20–21–22. (Csütörtök, péntek, szombat) Címe: A könyvtári tájékoztatás hagyományos és új formái. A továbbképzés várható költsége 3600,- Ft, melyből a két szekció tagjainak 1100,- Ft-ot térítünk, a jelentkezőknek tehát 2500,- Ft-ot kell befizetni. Végleges programot és a befizetéshez szükséges csekket a jelentkezőknek küldenek majd. ÁFÁ-s számlát természetesen most is tudunk adni. A pénz – ha lehetséges – OTP-fiókban fizessék be.

Előzetes rendezvénytájtár:

Magyarországon:

- 1999. május 6. A nem nyilvános könyvtárak és a könyvtári törvény. Az MKE Tavaszi konferenciája. ELTE TFK, Markó u. 29–31.
- 1999. május 12–13. Kästner konferencia, Goethe Intézet, Budapest. Gyermekkönyvtáros Szekció
- 1999. május 20–22. Az elérhető könyvtár. A tájékoztatásról. Kiskunhalas, Bács-Kiskun Megyei Szervezet és az Olvasószolgálati Szekció

- 1999. május 27–28. Szerzői jogi szeminárium, EBLIDA CECUP–MKE, helyszín: az OSZK
- 1999. május 28–30. Határontúli magyar könyvtárosok konferenciája a Magyar Olvasástársasággal közösen. Zempléni könyvtárosok
- 1999. június 3–7. Ünnepi Könyvhét
- 1999. június 26. Tapasztalatcsere, Veszprém, Bács-Kiskun Megyei Szervezet
- 1999. június 28–július 2. VIII. Nyári Akadémia, helyszín: Székesfehérvár, Könyvtárostanárok Szervezete
- 1999. július 1–2. A közgyűjtemények és a tudomány. Konferencia. Helyszín: Magyar Nemzeti Múzeum
- 1999. július 14–16. Az MKE Helyismereti Szervezet országos konferenciája. Gyula
- 1999. augusztus 5–7. Az MKE 31. vándorgyűlése „A könyv alkotója, kiadója, terjesztője – és a könyvtár. (Hagyomány és modernség)”, Pápa
- 1999. október 15–16. Helytörténeti tankönyvek. Kiskunfélegyháza, Petőfi Sándor Városi Könyvtár, Honismereti Szövetség, Helyismereti Könyvtárosok Szervezete, Bács-Kiskun Megyei Szervezet, Bács-Kiskun Megyei Honismereti Egyesület, Katona József Megyei Könyvtár, OPKM

Külföldön:

- 1999. május 23–26. CoLIS 3, Third International Conference on Conceptions of Library and Information Science: „Digital libraries: interdisciplinary concepts, challenges and opportunities”, Dubrovnik, Horvátország
- 1999. június 5–13. Sixth International Conference „Crimea 99”, Sudak, Ukrajna
- 1999. augusztus 19–28. 65. IFLA-közgyűlés „Libraries as gateways to an enlightened world”, Bangkok, Thaiföld
- 1999. szeptember 23–24. „Education in information science and cultural studies at the turn of the millennium”, Harkov, Ukrajna

Állástügyek

Állást keres: Főiskolai könyvtárosi oklevéllel, passzív angol tudással 8 órás olvasószolgálati vagy feldolgozó munkát keres „KISKÖNYVTÁR” jellegre könyvtárosnő. – Középfokú könyvtárosi végzettséggel, francia (és minimális angol) nyelvismerettel, alapfokú számítógép-felhasználói szakképesítő vizsgával főállásban sürgősen olvasószolgálati, kölcsönzési vagy egyéb munkát vállalna Honti Miklósné, lakástelefonja: 321-7418. – Szövegszerkesztés, könyvtári állomány és/vagy adatrögzítés területein vállal otthoni munkát hétvégére is Rónai Edit, tel.: 313-2081. – Olvasószolgálatban, feldolgozásban szívesen vállalna munkát Molnár Andrea, tel: 333-1823. – Garamvölgyi Edit (2011 Budakalász, Pomázi út 45.) állást keres. 35 éves munkaviszonya van, 3 évig önálló könyvtárosként dolgozott Budakalászon. Szívesen vállalna adatrögzítést, de bármilyen munkalehetőséget örömmel fogad. Az ajánlatokat a fenti címre vagy a 06-26/342-739 telefonra kéri. – Felsőfokú könyvárosi végzettséggel, angolnyelv-ismerettel, számítógépes gyakorlattal főállásban sürgősen munkát vállal Timár Dávid, tda-

vid@mail.matav.hu. – Számítógépes kiadványszerkesztési, szerkesztőségi, olvasószolgálati területen vállal munkát azonnal Kollár Zsuzsa, tel.: 209-4958.

Állást kínál: Az OMIKK keres osztályvezetőt kiadványbeszerző és feldolgozó osztályára. Feltétel: szakirányú egyetemi végzettség, az angol nyelv tárgyalási és levelezési szintű ismerete, több éves gyarapítási és/vagy feldolgozó könyvtárosi, valamint lehetőleg vezetői gyakorlat. További felvilágosítás, az Országos Műszaki Könyvtár titkárságán (VIII. Múzeum u. 17., tel: 338-4837.) Jelentkezés csak életrajzzal. – Az ELTE Jogi Kari Könyvtára keres május 15-től feldolgozó könyvtárost, aki már dolgozott a Dynix-Horizon könyvtári rendszerben. Tel: 266-3005, vagy 267-0820/2633 Jagerné Fürst Krisztina könyvtárvezető. – A MATÁV Rt. Információs hálózati osztálya szakirányú egyetemi végzettségű, angol középfokú nyelvvizsgával rendelkező könyvtárost keres szakmai kiadványok feldolgozására (OLIB) és tájékoztató munkára. Ajánlunk színvonalas, érdekes információszolgáltató munkát, korszerű informatikai hátteret, vidám, lelkes csapatot, kollektív szerződés szerinti fizetést. Amit elvárunk: kreativitás, jó kommunikációs és együttműködési készség. Jelentkezni lehet: Korody Judit osztályvezető tel/fax: 355-0657. – Az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum felsőfokú végzettségű könyvtárost keres olvasószolgálatos-gyarapító munkakörbe. (Olvasószolgálati beosztás heti 5x4 óra, 1/2 9-től este 8 közötti időszakban.) Bérezés KJT szerint. Érdeklődni: Borostyáni Gézáné, tel.: 302-0600/1524, Varga Katalin, 302-0600/1380 mellék, h7928sz@ella.hu.

*

Szerkeszti: Jáki Éva

Cím: MKE titkárság, 1054 Budapest, Hold u. 6. Tel./fax: 311-8634

E-posta: MKE@VISIO.C3.HU vagy H11200MKE@ELLA.HU

Program

Budapesti
Nemzetközi
Könyvfesztivál

1999. április 23-25.

